

Działalność Kół Naukowych Leśników Wydziałów Leśnych w Krakowie, Poznaniu i Warszawie

Wojciech Różański, Jarosław Szaban, Robert Tomusiak

Abstrakt: Studenckie koła naukowe stanowią ważny element szkolnictwa wyższego w Polsce. W ich ramach, studenci pod opieką nauczycieli akademickich prowadzą badania, edukację i działania społeczne. Poza poszerzaniem wiedzy pozwalają swym członkom rozwijać warsztat badawczy, umiejętności organizacyjne i relacje interpersonalne. Koła naukowe na wydziałach leśnych w Krakowie, Poznaniu i Warszawie funkcjonują od początków istnienia tych jednostek. Aktualnie liczą po kilkanaście różnych sekcji tematycznych, zrzeszają wiele dziesiątek studentów, prowadzą współpracę z licznymi instytucjami, organizują wyprawy badawcze, konferencje, publikują wyniki swoich badań, prowadzą edukację przyrodniczą dzieci i młodzieży, współorganizują wydarzenia promujące wiedzę leśną. Warto też zauważyć, że wszystkie trzy wymienione koła są najaktywniejszymi kołami naukowymi na swoich rodzimych uczelniach.

Słowa kluczowe: szkolnictwo leśne, organizacje studenckie, badania naukowe

Abstract. Activity of Forestry Students Scientific Associations of Forestry Faculties in Krakow, Poznan and Warsaw. Students' scientific associations are an important element of higher education in Poland. Within their framework, students under the care of research workers conduct research, education and social activities. In addition to expanding knowledge, they enable their members to develop research abilities, organizational and interpersonal skills. They have been functioning since the beginnings of forest departments in Krakow, Poznań and Warsaw. They offer over a dozen different specialties, associate several dozens of students, cooperate with many institutions, organize research expeditions, conferences, publish the results of their research, conduct nature education for children and youth, co-organize events promoting forest knowledge. It is worth noting that all the three associations are the most active at their home universities.

Key words: forestry education, students' organizations, scientific research

Koło Naukowe Leśników Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

Tradycje Koła Naukowego Leśników w Krakowie sięgają lat 1947-54, kiedy to na Wydziale Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego działało Koło Leśników, prowadzące głównie działalność na polu organizacyjnym i socjalnym, szczególnie ważną w trudnym, powojennym okresie. Obecnie działające nieprzerwanie Koło Naukowe Leśników powstało w maju 1965 r. na

reaktywowanym w 1963 r. Wydziale Leśnym Wyższej Szkoły Rolniczej (obecnie Uniwersytetu Rolniczego) w Krakowie.

Dewizą działalności krakowskiego Koła Naukowego Leśników była zawsze otwartość i unikanie nadmiernego formalizmu. Z tych powodów nigdy nie prowadzono dokładnej ewidencji studentów i nie wydawano legitymacji. Członkiem Koła może czuć się każdy student naszej Uczelni, jeżeli tylko chce uczestniczyć w różnorodnych formach aktywności organizowanej przez poszczególne sekcje tematyczne Koła. Można przyjąć, że w okresie ponad 60 lat (łącznie z okresem Koła Leśników UJ) w aktywną działalność Koła Naukowego Leśników włączyło się ponad 2500 studentów, w tym wielu obecnych nauczycieli akademickich Wydziału Leśnego.

W ponad 50. letniej historii Koło Naukowe Leśników tworzyło 20 sekcji tematycznych, które w zależności od aktywności opiekunów i zainteresowania studentów istniały krócej bądź dłużej. Wśród obecnie działających 12 Sekcji do najstarszych i najtrwalszych należą: Łowiecka, Entomologiczna oraz Botaniki Leśnej i Ochrony Przyrody. Trochę młodsze, ale legitymujące się także znaczącym dorobkiem są Sekcje: Ornitologiczna, Geomatyki i Ekologii Lasu. Do nowych prężnie rozwijających się należą Sekcje: Biometryczna, Edukacji Leśnej oraz Gleboznawstwa i Siedliskoznawstwa Leśnego. Listę uzupełniają najmłodsze Sekcje: Bioróżnorodności Leśnej, Użytkowania Lasu (reaktywowana po wielu latach) i Dokumentacji Fotograficznej. Warto zaznaczyć też, że Koło Naukowe Leśników jest członkiem Międzynarodowej Organizacji Studentów Leśnictwa IFSA (International Forestry Students Association).

Do najważniejszych form aktywności Koła Naukowego Leśników należą organizowane przez sekcje obozy naukowe, które oprócz ważnych celów badawczych i poznawczych, pełnią również istotne funkcje dydaktyczne i wychowawcze, służą integracji i sprzyjają lepszemu wzajemnemu poznaniu studentów. W okresie ponad 50. letniej działalności zorganizowano prawie 250 obozów i wypraw naukowych, głównie na terenie parków narodowych Polski południowej, ale także w tak odległych miejscach, jak Wschodnia Afryka Równikowa, Środkowa i Wschodnia Syberia czy stepy Mongolii. Wyniki wielu prac opublikowano w czasopismach naukowych lub innych wydawnictwach, a także wykorzystano w praktyce, zwłaszcza w projektach i planach ochrony parków narodowych i rezerwatów.

Sekcja Botaniki Leśnej i Ochrony Przyrody od ponad 20 lat ściśle współpracuje z Instytutem Botaniki PAN, w badaniach nad sukcesją na łąkach pienińskich oraz uczestniczy w monitorowaniu populacji rzadkich, zagrożonych wyginięciem gatunków roślin. W ostatnim czasie nawiązała owocną współpracę z Instytutem Ochrony Przyrody PAN w zakresie inwentaryzacji i monitoringu przyrodniczych siedlisk Natura 2000. Członkowie Sekcji Łowieckiej i Ornitologicznej mają swój udział w badaniach nad rozmieszczeniem ssaków i ptaków w Polsce, współpracując z Zakładem Zoologii Systematycznej PAN w Krakowie oraz Stacją Ornitologiczną w Górkach Wschodnich. Sekcja Entomologiczna aktywnie współpracowała z Gorczańskim Parkiem Narodowym przy monitorowaniu i łagodzeniu skutków gradacji zasnui wysokogórskiej (*Cephalcia alpina* Klug) w borach świerkowych. Sekcja Geomatyki zajęła się wykorzystaniem nawigacji satelitarnej do kartowania roślinności miasta Krakowa. Dużym osiągnięciem tej Sekcji jest też dokładny pomiar i opracowanie metodą skaningu laserowego trójwymiarowego modelu najstarszego polskiego dębu Bartek w Zagnańsku oraz dębu Józef w Wiśniewej –zwycięzcy internetowego plebiscytu na Europejskie Drzewo Roku 2017.

Główną ideą przyświecającą ponad 50. letniej działalności Koła Naukowego Leśników w Krakowie było i jest rozbudzanie oraz rozwijanie wśród studentów zainteresowania naukami leśnymi oraz kształtowanie etosu zawodu leśnika dla dobra polskich lasów.

Koło Naukowe Leśników Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Koło Naukowe Leśników Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu jest jedną z najstarszych i największych organizacji studenckich w Polsce. Powołane do życia w 1919 roku pod nazwą Koło Leśników na ówczesnej Wszechnicy Piastowskiej, dało początek pięknej i bogatej tradycji. Obecni studenci leśnictwa zrzeszeni w Kole Leśników są spadkobiercami niemalże 100-letniej historii.

Swoją działalność opiera o Statut Koła Leśników, który reguluje prawa i obowiązki członków oraz strukturę Koła. Pracami w Kole kieruje Zarząd, w skład którego wchodzi: Prezes, Vice Prezes ds. Nauki, Vice Prezes ds. Organizacji, Skarbnik, Sekretarz, Bibliotekarz, Webmaster oraz prezesi poszczególnych sekcji. Prace Zarządu kontroluje Komisja Rewizyjna. Spośród organizacji studenckich Koło wyróżnia logo (obowiązujące od 1921 roku) i hymn. Aktywność członków Koła została spisana w książce Historia Koła Leśników 1919-2009 pod redakcją dr hab. Jarosława Szabana – Opiekuna Koła Leśników. Siedziba Koła znajduje się w D.S. Przylesie.

Główną ideą działalności Koła jest podejmowanie prac naukowo-badawczych, przedstawianie wyników badań na konferencjach, sympozjach, zjazdach i sesjach, rozwijanie zainteresowań studentów, organizowanie pomocy w pogłębianiu wiedzy oraz integracja środowiska akademickiego Wydziału Leśnego UP w Poznaniu.

Obecnie w strukturach Koła Naukowego Leśników funkcjonuje szesnaście sekcji tematycznych, zrzeszających blisko 200 studentów leśnictwa. Są to kolejno: Sekcja Botaniczna, Biometryczna, Edukacji Przyrodniczo-Leśnej, Entomologiczna, Etnobotaniczna, Geomatyczna, Historii Leśnictwa, Kynologii Myśliwskiej, Łowiecka, Łucznicza, Mykologiczna, Muzyczna, Ornitologiczna, Techniki Leśnej, Teriologiczna i Użytkowania Lasu. Członkowie działający w ramach poszczególnych sekcji organizują spotkania, warsztaty, prelekcje, obozy naukowe oraz uczestniczą w seminariach, sesjach kół naukowych i konferencjach, organizowanych przez różne instytucje zewnętrzne. W siedzibie Koła znajduje się biblioteka fachowej literatury leśnej, zawierająca ok. 2500 pozycji, z której korzystać mogą studenci i pracownicy naukowci.

Koło Naukowe Leśników jest wizytówką nie tylko Wydziału Leśnego, ale także Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Dzięki zaangażowaniu członków w życie naukowe poznańskiego ośrodka akademickiego, Koło dba o pozytywny wizerunek leśników wśród społeczeństwa. Współpracuje z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych, Polskim Towarzystwem Leśnym, parkami narodowymi i krajobrazowymi, Instytutem Dendrologii PAN w Kórniku, Polskim Towarzystwem Ochrony Ptaków, Polskim Towarzystwem Ochrony Przyrody „Salamandra”, oraz innymi instytucjami działającymi w sektorze leśnym i przyrodniczym. Bierze także udział w happeningach, targach edukacyjnych o tematyce przyrodniczej, edukacji przyrodniczo-leśnej w przedszkolach i szkołach. Jest członkiem Międzynarodowej Organizacji Studentów Leśnictwa (International Forestry Students Association – IFSA).

Oprócz działalności naukowej, co roku członkowie Koła organizują Zawody Młodych Leśników, Mszę Św. Hubertowską, Wigilię Koła Leśników, Choinkę Rektorską, Bal Leśnika, Noc Świętojańską, wyjazdy seminaryjne, spotkania tematyczne, warsztaty oraz wydarzenia kulturalne i koncerty. W 2016 r. w Kole ruszył projekt Kulturalny Wydział Leśny, w ramach którego studenci i pracownicy uczestniczą w wyjściach do teatru i opery.

Warto nadmienić, że w 2017 roku Koło Naukowe Leśników uzyskało wyróżnienie w kategorii Koła Roku 2017 w ogólnopolskim konkursie Studenckiego Ruchu Naukowego, organizowanego pod patronatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a tym samym znalazło się wśród pięciu najlepszych studenckich kół naukowych w Polsce.

Koło Naukowe Leśników Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Dzisiejsze Koło Naukowe Leśników kontynuuje działalność powołanego w 1919 roku Koła Leśników. Statut tej historycznej organizacji wśród jej celów wymieniał działalność samokształceniową, pomoc w zakresie naukowym i zawodowym oraz „wzmoczenie współzycia koleżeńskiego”. Do największych osiągnięć przedwojennego Koła Leśników zaliczyć można stworzenie biblioteki dydaktycznej oraz kolekcji leśnych roślin i zwierząt, prowadzenie własnego pisma „Głos Młodego Leśnika” a także wydawanie skryptów do przedmiotów wykładanych na studiach.

Dzisiaj członkowie Koła Naukowego Leśników zajmują się głównie prowadzeniem badań naukowych. Corocznie w działalności Koła uczestniczy około stu pięćdziesięciu studentów i studentek, zrzeszonych w 15 sekcjach tematycznych tj.: Botaniki, Biometrii, Edukacji, Ekonomiki, Entomologii, Geomatyki, Historii leśnictwa, Hodowli lasu, Łowiectwa, Ornitologii, Teriologii, Turystyki, Urządzania lasu, Użytkowania lasu oraz w Kole Młodych SiTLiD. W przeszłości działały m.in. sekcje: Fitopatologii i mykologii leśnej, Produkcyjności lasu oraz Wymiany edukacyjnej. W strukturze KNL funkcjonował też u swego zarania zespół Sygnalistów Myśliwskich Akteon.

Działalność Koła jest z życzliwością wspomagana przez kadrę dydaktyczną Wydziału. Studentami zrzeszonymi w KNL opiekuje się aktualnie 21 pracowników, a wielu innych wspiera ich swoim udziałem w obozach naukowych lub konsultacjami przy analizie danych czy przygotowywaniu wystąpień.

Tematyka badań prowadzonych w Kole obejmuje wszystkie działy leśnictwa oraz związane z nim nauki podstawowe (np. botanikę, zoologię, ekologię). Swoje badania sekcje prowadzą w całej Polsce, zarówno w parkach narodowych, jak i na terenie wielu nadleśnictw Lasów Państwowych. Koło realizowało także badania zagraniczne: m.in. w Czechach, w Bułgarii, w Brandenburgii, na Krymie i kilkakrotnie na Syberii. Cennym przedsięwzięciem są obozy interdyscyplinarne kilku sekcji, do których można zaliczyć m.in. wyprawę do Strefy Zamkniętej wokół byłej elektrowni w Czarnobylu lub wyprawę za Koło Podbiegunowe Północne. Szczególną wartość mają także badania długoterminowe np. sukcesji roślinności w Tatrzańskim Parku Narodowym, zmian awifauny w Sobiborskim Parku Krajobrazowym czy rozmieszczenia populacji wilka w Bieszczadach, w niektórych przypadkach kontynuowane przez kolejne pokolenia członków KNL od ponad 50 lat.

Prace badawcze prowadzone są głównie w trakcie letnich obozów naukowych. Każda sekcja organizuje przynajmniej jeden obóz rocznie a zebrane w terenie dane są, po opracowaniu, prezentowane na przeglądach kół naukowych, zarówno w macierzystej SGGW, jak i na ogólnopolskich konferencjach w innych ośrodkach. Wiele spośród przedstawianych na Przeglądzie Dorobku Kół Naukowych SGGW prac jest nagradzanych, co sprawia, że od blisko dekady Koło Naukowe Leśników zajmuje pierwsze miejsce w Rankingu Kół Naukowych SGGW. Część badań bywa kontynuowana w postaci prac dyplomowych, a niektóre przybierają formę publikacji w czasopismach naukowych.

Członkowie KNL zajmują się także działalnością edukacyjną realizując, co najmniej raz w miesiącu, warsztaty edukacyjne dla uczniów szkół i dzieci przedszkolnych oraz promocyjną reprezentując Wydział Leśny podczas Dni SGGW, Dni Ursynowa i Dnia Ziemi. Część działań KNL ma charakter sportowo-rekreacyjny. Corocznie, w czasie letniego semestru studiów można wziąć udział w „Splywie Kajakowym Leśników” po rzekach Mazowsza albo stanąć do rywalizacji podczas „Biegu Leśnika wokół Arboretum w Rogowie” lub „Zawodów Strzeleckich o Puchar Dziekana Wydziału Leśnego.

Koło Naukowe Leśników to z jednej strony kuźnia kadr naukowych, ale przede wszystkim dobra szkoła leśników-praktyków, rozumiejących procesy zachodzące w przyrodzie. Praca w Kole, to niepowtarzalna możliwość rozwijania swoich zainteresowań, nabywania nowych umiejętności badawczych i organizacyjnych oraz realizowania własnych pomysłów. To piękne wykorzystanie czasu studiów, jak wyraził to jeden z naszych absolwentów mówiąc, że: „Najlepsze, co go podczas studiów spotkało, to Koło Naukowe Leśników”.

Wojciech Różański¹, Jarosław Szaban², Robert Tomusiak³

¹ Opiekun Koła Naukowego Leśników Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie

² Opiekun Koła Naukowego Leśników Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

³ Opiekun Koła Naukowego Leśników Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego
w Warszawie

rlrozans@cyf-kr.edu.pl, szaban@up.poznan.pl, rtomusiak@wl.sggw.pl